

Software Development 6A&D

**De 'is-een'-relatie, ook wel overerving
of inheritance genoemd.**

Inleiding

- In het eerste semester zagen we een eerste soort van relaties in de OOP-wereld, de zogenaamde 'heeft een'-relatie, ook wel object als attribuut genoemd.
- Nu zullen we een tweede soort relatie zien, namelijk de 'is een'-relatie, ook wel overerving of inheritance genoemd.

Voorbeeld: Toetsenbord & Beeldscherm

- De klasse **Toetsenbord** met 4 attributen:

- ✓ *serienummer*
- ✓ *merk*
- ✓ *prijs*
- ✓ *draadloos*

- Elke computer heeft ook een **Beeldscherm** nodig, dus we kunnen daar ook een klasse voor ontwerpen. We voorzien de attributen

- ✓ *serienummer*
- ✓ *merk*
- ✓ *prijs*
- ✓ *grootte*

In beide klassen ontdekken we **gelijke attributen**, die trouwens ook zullen terugkomen bij andere computeronderdelen. Er zullen ook **gelijke methodes** zijn.

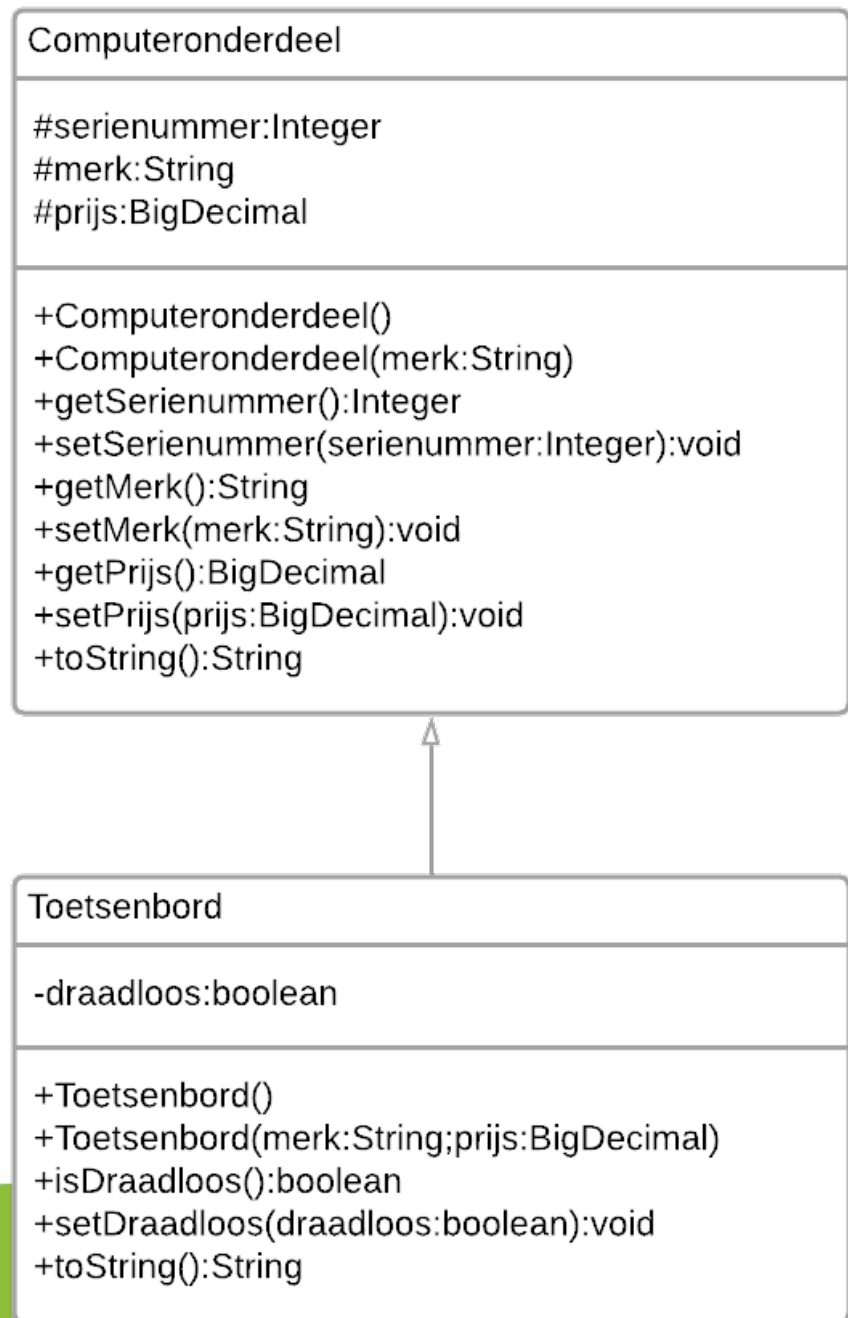
Voorbeeld: Toetsenbord & Beeldscherm

- Daarom:
 - ✓ *we ontwerpen een klasse **Computeronderdeel** waarin we die gemeenschappelijke attributen en methodes plaatsen. Dit noemen we de **superklasse***
 - ✓ *we maken daarna duidelijk dat **Toetsenbord** een speciaal geval is van **Computeronderdeel**. Toetsenbord noemen we een **subklasse***
 - ✓ *ook **Beeldscherm** is een **subklasse**.*
- Dit mechanisme heet **overerving** (inheritance)

Het UML-diagram

superklasse:
-> protected attribuut

subklasse: extends in Java

Klasse Computeronderdeel

```
public class Computeronderdeel {  
    protected Integer serienummer;  
    protected String merk;  
    protected BigDecimal prijs;  
  
    public Computeronderdeel() {  
        serienummer = null; merk = ""; prijs = null;  
    }  
  
    public Computeronderdeel(String merk) {  
        serienummer = null; this.merk = merk; prijs = null;  
    }  
  
    public String toString() {  
        String tekst;  
  
        tekst = "Serienummer: " + serienummer + "\n";  
        tekst += "Merk: " + merk + "\n";  
        tekst += "Prijs: " + prijs + "\n";  
        return (tekst);  
    }  
  
    //Getters en setters  
}
```

Computeronderdeel – Toetsenbord

Computeronderdeel

Attributen:

- serienummer
- merk
- Prijs

Methodes:

- getSerienummer
- getMerk
- getPrijs
- setSerienummer
- setMerk
- setPrijs
- getPrijsDollar
- toString

Toetsenbord

Attributen:

- *serienummer*
 - *merk*
 - *prijs*
 - draadloos
-

Methodes:

- *getSerienummer*
 - *getMerk*
 - *getPrijs*
 - *setSerienummer*
 - *setMerk*
 - *setPrijs*
 - *getPrijsDollar*
 - draadloos
 - setDraadloos
 - eigen toString
-

*Via
overerving*

Klasse Toetsenbord

```
public class Toetsenbord extends Computeronderdeel {  
    private boolean draadloos;  
  
    public Toetsenbord() {  
        super();  
        draadloos = false;  
    }  
  
    public Toetsenbord(String merk, BigDecimal prijs) {  
        super(merk);  
        this.prijs = prijs; draadloos = false;  
    }  
  
    public String toString() {  
        String tekst;  
  
        tekst = super.toString();  
        tekst += "Draadloos: " + draadloos + "\n";  
        return (tekst);  
    }  
  
    //Getters en setters  
}
```

Toetsenbord instanties maken

```
Toetsenbord ducky = new Toetsenbord("Ducky", 139.99);
```

- via `super(merk)`: wordt de tweede constructor van **Computeronderdeel** eerst opgeroepen waardoor `merk` de waarde "Ducky" krijgt
- via `this.prijs=prijs`: krijgt `prijs` de waarde 139,99.
!protected
- `serienummer` is een protected-variabele van **Computeronderdeel** en die is op null geïnitieerd
- `draadloos` is een private-variabele van **Toetsenbord** en die is standaard op false geïnitieerd

Samengevat

Principe van overerving:

- Uit een bestaande klasse kan je een andere nieuwe klasse maken
 - ✓ *oorspronkelijke klasse* = *superklasse*
 - ✓ *nieuwe klasse* = *subklasse*
- Subklasse beschikt automatisch over *dezelfde* attributen en methoden als superklasse **en** ook *eigen* attributen en methoden hebben

Samengevat

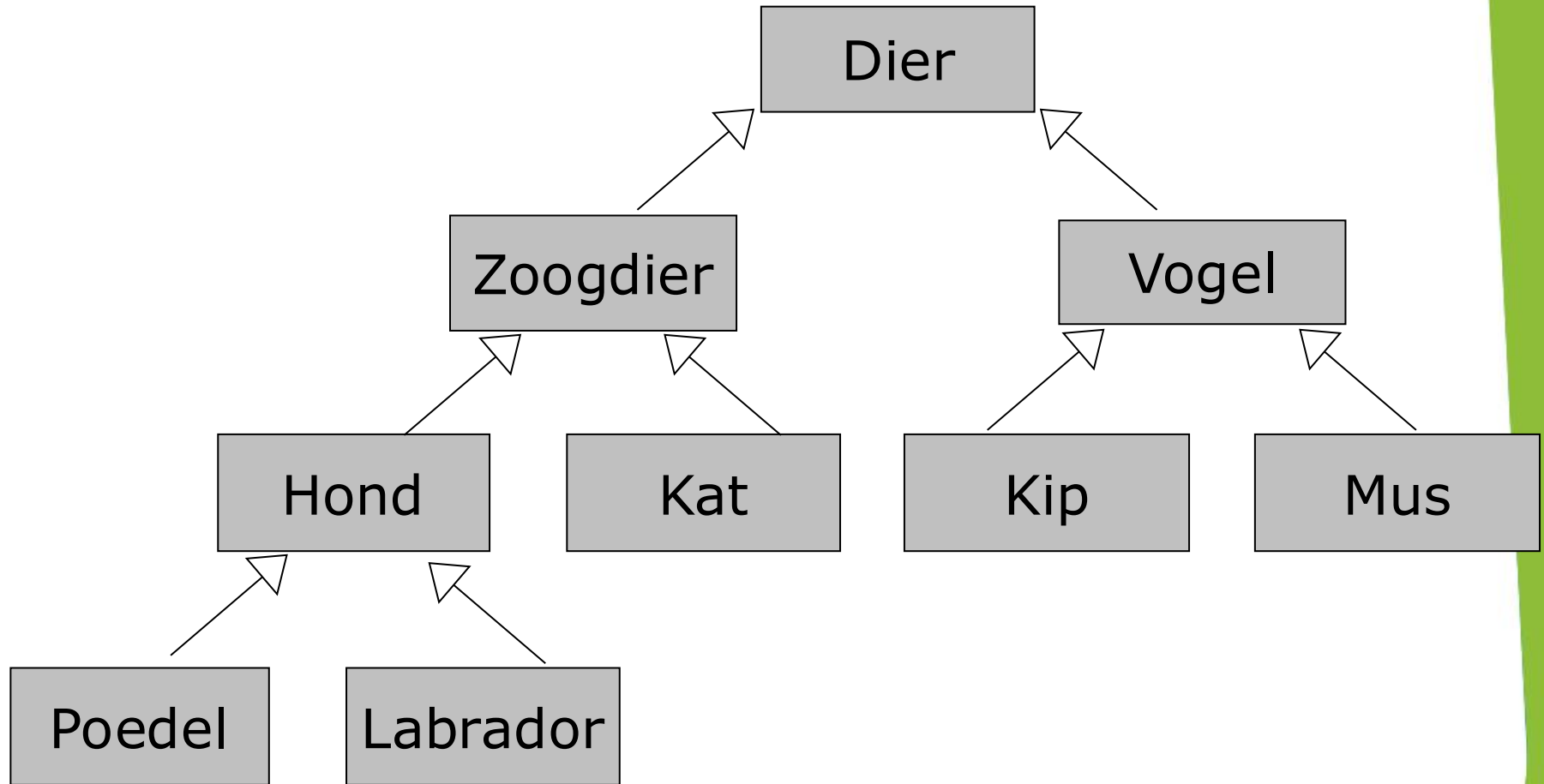
Principe van overerving:

- Via het keyword **super** verwijst je naar de superklasse. Dit kan voor een constructor **super(...)**, methode **super.methode()** of attribuut **super.attribuut** .
- In Java geeft **extends** de overervingsrelatie aan.
- Een superklasse kan verschillende subklassen hebben, maar elke subklasse maar 1 superklasse. **Java heeft enkelvoudige inheritance!**

Voordelen van overerving

- De bestaande superklasse blijft intact
- De subklasse kan zelf extra eigen attributen en methodes krijgen
- Voorkomen van gedupliceerde code
- Hergebruik van code
- Gemakkelijker onderhoud
- Uitbreidbaarheid

Een voorbeeld van een overervinghiërarchie

Software Development 6A&D

Overerving & inkapseling (information hiding)

public, private en protected

1) delen als **public** gedefinieerd :

- ✓ toegankelijk voor objecten uit andere klassen
- ✓ public delen uit de klasse **Computeronderdeel** zijn toegankelijk voor de subklassen **Toetsenbord** en **Beeldscherm**
- ✓ methodes & constructors zijn meestal public

2) delen als **private** gedefinieerd :

- ✓ **niet** toegankelijk voor objecten uit andere klassen
- ✓ private delen uit de klasse **Computeronderdeel** zijn niet toegankelijk voor de subklassen **Toetsenbord** en **Beeldscherm**
- ✓ attributen zijn bijna altijd private

3) Om een attribuut toegankelijk te maken (zonder gebruik te maken van de setter) in een subklasse moet je in de superklasse private vervangen door protected.

Overzicht access modifiers

- **private:** klasselid is enkel toegankelijk vanuit instanties van deze klasse
- **public:** klasselid is van overal toegankelijk
- **protected:** klasselid is toegankelijk vanuit alle klassen binnen package en vanuit alle subklassen (eventueel buiten package)
- **niets vermelden** = package toegang, het klasselid is dan toegankelijk vanuit alle klassen binnen de package

Let dus op:

Vergeet het woord private niet, anders geef je package toegang!

Overzicht toegangsregels

```
package eerste;
```

```
class X {  
    private int a;  
    protected int c;  
    public int d;  
    int e;  
}
```

```
class P {  
    . . .  
}
```

```
package tweede;
```

```
class Y extends X {  
    . . .  
}
```

```
class Q {  
    . . .  
}
```

Overzicht toegangsregels: private

```
package eerste;
```

```
class X {  
    private int a;  
    protected int c;  
    public int d;  
    int e;  
}
```

```
class P {  
    . . .  
}
```

```
package tweede;
```

```
class Y extends X {  
    . . .  
}
```

```
class Q {  
    . . .  
}
```

Alleen toegankelijk in de klasse zelf

Overzicht toegangsregels: protected

```
package eerste;  
  
class X {  
    private int a;  
    protected int c;  
    public int d;  
    int e;  
}  
  
class P {  
    . . .  
}
```

```
package tweede;
```

```
class Y extends X {  
    . . .  
}
```

```
class Q {  
    . . .  
}
```

Overzicht toegangsregels: public

```
package eerste;

class X {
    private int a;
    protected int c;
    public int d;
    int e;
}

class P {
    . . .
}
```

```
package tweede;

class Y extends X {
    . . .
}

class Q {
    . . .
}
```

Overzicht toegangsregels: package

```
package eerste;
```

```
class X {  
    private int a;  
    protected int c;  
    public int d;  
    int e;  
}
```

```
class P {  
    . . .  
}
```

```
package tweede;
```

```
class Y extends X {  
    . . .  
}
```

```
class Q {  
    . . .  
}
```